

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Національного університету
охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика, професор

Наталія САВИЧУК

07

квітня 2026 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне
та практичне значення результатів дисертації
Мазура Петра Володимировича

«Стратифікація ризиків, патогенетичні аспекти перебігу хвороб пародонта та їх профілактика і лікування у підлітків й осіб молодого віку з цукровим діабетом 1 типу» що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі в галузі знань 22 «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» за спеціальністю 221 Стоматологія.

Призначені наказом Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від 02 квітня 2026 № 1309 голова, секретар та рецензенти, а саме:

Голова: Дрогомирецька Мирослава Стефанівна, д.мед.н. професор, завідувач кафедри ортодонції НУОЗ України імені П. Л. Шупика;

Секретар: Павленко Елла Михайлівна, к.мед.н., доцент кафедри терапевтичної та дитячої стоматології, НУОЗ України імені П.Л.Шупика;

Рецензенти: Корнієнко Лариса Василівна, к.мед.н., доцент кафедри терапевтичної та дитячої стоматології, НУОЗ України імені П.Л.Шупика;

Пехньо Василь Васильович, к.мед.н, доцент кафедри ортопедичної стоматології, цифрових технологій та імплантології, НУОЗ України імені П.Л.Шупика

розглянувши дисертацію Мазур Петра Володимировича на тему: **«Стратифікація ризиків, патогенетичні аспекти перебігу хвороб пародонта та їх профілактика і лікування у підлітків й осіб молодого віку з цукровим діабетом 1 типу»** (тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика 21.12.2022 р., протокол №10, наукові публікації, в яких висвітлено основні наукові результати, а також за результатами фахового семінару профільних стоматологічних кафедр Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від «07» квітня 2026 (протокол № 1), ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації

Хвороби пародонта є однією з провідних проблем у сучасній стоматології через високу їх поширеність, та основною причиною втрати зубів у дорослих.

Багатофакторна етіологія, а також клініко-патогенетичні особливості тяжкої форми періодонтиту негативно впливають на загальний стан здоров'я і перебіг основних неінфекційних хвороб. Хвороби пародонта (ХП) і цукровий діабет 1 типу (ЦД1) мають двонаправлений зв'язок, обтяжують перебіг один одного, а їх поєднання підвищує ризик смертності.

Глобальний тягар хвороб пародонта і цукрового діабету 1 типу на систему охорони здоров'я, значні витрати на лікування цих захворювань та їх ускладнень зумовлюють необхідність проведення подальших досліджень щодо виявлення спільних чинників ризику, ланок патогенезу з метою створення таргетного підходу до їх профілактики й лікування, стабілізації перебігу ХП, збереження оптимального здоров'я ротової порожнини і якості життя людей.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до науково-технічної роботи «Стратифікація ризиків, патогенетичні аспекти перебігу хвороб пародонта та їх профілактика і лікування у підлітків й осіб молодого віку з цукровим діабетом 1 типу», Державний реєстраційний номер: 0122U201639, термін виконання: 09.2022–08.2026. Також робота виконувалась в рамках науково-дослідної роботи кафедри стоматології дитячого віку НУОЗ України імені П.Л. Шупика на тему «Клініко-патогенетичне обґрунтування діагностики, профілактики та лікування стоматологічних хвороб у пацієнтів з коморбідними станами» (державний реєстраційний номер: 0123U105286, термін виконання: 2024–2028 рр.).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійною завершеною науковою працею здобувача, в якому автором проведено аналіз сучасної наукової літератури за обраною проблемою, патентно-інформаційний пошук. Впродовж 2022–2026 років автором особисто проведено клініко-рентгенологічні, лабораторні молекулярно-генетичні методи дослідження у дітей, осіб молодого віку та дорослих, а також короткотермінові та віддалені клініко-рентгенологічні спостереження за пацієнтами з метою наукового обґрунтування ефективності запропонованого таргетного підходу до профілактики й лікування ХП у осіб із супутнім захворюванням на ЦД1.

Дисертант особисто провів систематизацію, статистичну обробку та наукову інтерпретацію одержаних даних, аналіз та узагальнення результатів, розробку діагностичних та лікувальних алгоритмів, сформулював висновки та науково обґрунтував практичні рекомендації. Автором написані всі розділи дисертації та зроблено основний внесок у публікації наукових статей, представлено результати дослідження на науково-практичних конференціях.

4. Ступінь достовірності результатів проведених досліджень, висновків та рекомендацій, що викладені у дисертації.

Дисертаційне дослідження проведено з дотриманням принципів Етичного Кодексу ученого України (2009), Етичного Кодексу лікаря України (2009),

Гельсінської Декларації Всесвітньої медичної організації (в редакції 2024 року). Усі хворі надали інформовану добровільну згоду для участі у дослідженні.

Протокол клінічного дослідження «Стратифікація ризиків, патогенетичні аспекти перебігу хвороб пародонта та їх профілактика і лікування у підлітків й осіб молодого віку з цукровим діабетом 1 типу», державний реєстраційний № 0122U201639 затверджено на засіданні комісії з питань етики Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика від 7.11.2022, протокол №8.

Наукові положення, висновки та рекомендації, які викладені в роботі, отримані на достатньому фактичному матеріалі. Достовірність даних підтверджена достатнім обсягу клініко-рентгенологічних спостережень, використанням сучасних статистичних методів обробки та математичних методів аналізу даних.

5. Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

В ході проведення дисертаційного дослідження автором вивчено стан здоров'я ротової порожнини, проведено порівняльний аналіз основних показники стану твердих тканин зубів й тканин пародонта в дітей, осіб молодого віку та дорослих з ЦД1 та соматично здорових. Встановлено високу поширеність, клініко-рентгенологічні особливості перебігу та прогресування ХП в дітей, осіб молодого віку та дорослих з ЦД1.

Виявлено генетичний предиктор розвитку ЦД1 у дітей: поліморфізм гену IL-10, гетерозиготний GA та мутантні алелі AA модулюють ризик захворювання. Алель GG IL-10 має протективний ефект щодо розвитку ЦД1 й ХП та вірогідно зменшує ризик цих захворювання.

Визначено шляхом багатofакторного регресійного аналізу стратифікацію чинників ризику та їх вплив на розвиток патологічних процесів і хвороб пародонта у в дітей, осіб молодого віку та дорослих з ЦД1. Вперше створено модель прогнозування з включенням показників, що достовірно впливають на перебіг ГП за умов ЦД1, що дозволять сформувавши предиктори запально-деструктивних змін у тканинах пародонта.

Вперше на підставі стратифікації факторів ризику хвороб пародонта з використанням результатів клініко-лабораторних досліджень основних індикаторів здоров'я ротової порожнини та ясен, молекулярно-генетичного аналізу предикторів патологічних змін, вікових особливостей, науково обґрунтовано таргетний підхід до профілактики й лікування ХП, спрямованих на модифікацію чинників ризику формування і прогресування періодонтиту. Науково обґрунтовано та підтверджено клінічну ефективність медико-організаційні заходів в досягненні тривалої ремісії та стабілізації ХП в дітей, осіб молодого віку та дорослих з ЦД1.

6. Практичне значення одержаних результатів дослідження.

За підставі аналізу медичних характеристик, особливостей індивідуального та професійного догляду за ротовою порожниною, клінічного стану твердих тканин зубів й основних індикаторів здоров'я ясен, результатів лабораторного дослідження, проведених математичних методів стратифікації

чинників ризику й прогнозування перебігу ХП, визначення клінічної ефективності таргетного підходу до лікування та профілактики хвороб пародонта у пацієнтів з ЦД1 дисертантом науково обґрунтовані практичні рекомендації для системи охорони здоров'я.

Розроблено нові методи прогнозування запально-деструктивних змін у тканинах пародонта у хворих з ЦД1 шляхом поглибленого вивчення ключових індикаторів здоров'я ясен, стратифікації факторів ризику з урахуванням клініко-патогенетичних механізмів взаємозв'язку і взаємообтяження, охоплюючи вікові особливості хворих та основні характеристики ЦД1.

Запропоновано математичну модель комплексної об'єктивної оцінки стану хворого на ЦД1 за підсумуванням встановленої інформаційної значущості факторів несприятливого перебігу ХП, модифікації чинників ризику. Представлена математична модель дозволяє визначити персоніфікований прогноз перебігу ХП у осіб з ЦД1.

Запропоновано лікувально-профілактичний комплекс, спрямований на модифікацію основних факторів ризику розвитку і прогресування хвороб пародонтв у осіб з ЦД1. Отримані результати дослідження дозволяють включити методи прогнозування перебігу, лікування й профілактики ХП до стандартів надання медичної та стоматологічної допомоги пацієнтам з ЦД1.

7. Обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень інших вчених за обраною тематикою. Здобувачем у процесі написання дисертації проведено аналіз сучасної наукової літератури за обраною проблемою, патентно-інформаційний пошук, опрацьовано 159 джерел актуальних літературних наукових джерел, із них: 28 кирилицею і 131 латиницею та ін. За обраною тематикою здобувач має високу обізнаність з результатами наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених.

8. Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях.

Основні результати дисертаційної роботи викладені у 12 наукових публікаціях: 5 – у виданнях, що входить до наукометричних баз Scopus й Web of Science, з них 2 англійською мовою; 2 – у спеціалізованих фахових виданнях, рекомендованих ДАК МОН України (категорія Б); 3 – у фахових виданнях. Опубліковані 1 тези англійською мовою в матеріалах міжнародної наукової конференції (Scopus, Q1) і 1 тези у вітчизняному журналі за результатами доповіді на науково-практичній конференції (категорія Б).

Праці, у яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Мазур П., Савичук Н., Мазур І. Вплив цукрового діабету 1-го типу на тверді тканини зубів і розвиток карієсу (огляд літератури). Міжнародний ендокринологічний журнал. 2023;19(8):617-624.
doi: <https://doi.org/10.22141/2224-0721.19.8.2023.1345>. (Індексується в Scopus).
Ключові слова: тверді тканини зубів; карієс зубів; цукровий діабет 1-го типу; ксеростомія; мікробіом ротової порожнини.

2. Mazur PV, Savychuk NO, Verbytska TH, Mazur IP. Genetic polymorphisms as a risk factor for type 1 diabetes mellitus and oral diseases. World of Medicine and Biology. 2024;4(90):98-102.

doi: [10.26724/2079-8334-2024-4-90-98-102](https://doi.org/10.26724/2079-8334-2024-4-90-98-102). (Індексується в Web of Science).

Ключові слова: здоров'я ротової порожнини, карієс, пародонтит, цукровий діабет 1 типу, діти, генетичний поліморфізм

3. Мазур ПВ. Чинники ризику здоров'я ротової порожнини в підлітків із цукровим діабетом 1 типу. Український стоматологічний альманах. 2025;3:78-82.

doi: <https://doi.org/10.31718/2409-0255.3.2025.13>. (Індексується в Scopus).

Ключові слова: здоров'я ротової порожнини, карієс, гінгівіт, цукровий діабет 1 типу, підлітки, фактори ризику.

4. Mazur PV, Savychuk NO, Mazur IP. Oral health and risk factors of periodontal diseases in young people with type 1 diabetes. Odes'kij medicnij žurnal. 2025;4(195):51-56.

doi: <https://doi.org/10.32782/2226-2008-2025-4-8> (Індексується в Scopus).

Ключові слова: здоров'я ротової порожнини, періодонтит, цукровий діабет 1 типу, молоді особи, фактори ризику.

5. Мазур І, Мазур П. Особливості стану здоров'я ротової порожнини та пародонтального фенотипу у пацієнтів з різною мінеральною щільністю (морфотипом) кісткової тканини. Біль. Суглоби. Хребет. 2023;13(3):187–194.

<https://doi.org/10.22141/pjs.13.3.2023.384> (Індексується в Scopus).

Ключові слова: метаболізм кісткової тканини; мінеральна щільність кісткової тканини; пародонтальний біотип; тверді тканини зубів; патологічне стирання зубів.

6. Мазур П, Савичук Н. Здоров'я ясен у пацієнтів з ЦД 1-го типу: взаємозв'язок та чинники ризику прогресування пародонтиту. Oral and General Health. 2024;5(2):58–65.

<https://doi.org/10.22141/ogh.5.2.2024.192>.

Ключові слова: тканини пародонта; пародонтит, цукровий діабет 1-го типу; мікробіом ротової порожнини; метаболізм кісткової тканини; огляд

7. Мазур І, Мазур П. Клінічна ефективність засобів індивідуального догляду за ротовою порожниною на етапах лікування хвороб пародонта. Oral and General Health. 2025;6(2):78–81.

<https://doi.org/10.22141/ogh.6.2.2025.224>.

Ключові слова: пародонтит; засоби догляду за ротовою порожниною; лактат алюмінію; хлоргексидин.

8. Добровинська ОВ, Хлебас СВ, Мазур ПВ, Слободяник-Коломоєць МВ. Взаємозв'язок цукрового діабету і захворювань тканин пародонта. Oral and General Health. 2023;4(1):20–23.

<https://doi.org/10.22141/ogh.4.1.2023.148>.

Ключові слова: цукровий діабет; інсулінорезистентність; прозапальні і катаболічні цитокіни; інтерлейкін-1 β ; інтерлейкін-6; фактор некрозу пухлини α ; простагландин E2; С-реактивний білок

9. Мазур І., Левченко А-О., Слободяник М., Мазур П. Сучасні підходи до лікування захворювань пародонта з використанням препарату місцевої дії з протизапальними та антибактеріальними властивостями. Oral and General Health. 2022;3(3):47–51.

<https://doi.org/10.22141/ogh.3.3.2022.124>.

Ключові слова: запальні захворювання пародонта; місцева медикаментозна терапія; генералізований пародонтит; холіну саліцилат; цеталконію хлорид

10. Мазур І, Венцурик Ю, Мазур П. Роль інтердентальної гігієни в підтримці здоров'я порожнини рота. *Oral and General Health*. 2022;3(4): 26–30.

<https://doi.org/10.22141/ogh.3.4.2022.134>.

Ключові слова: інтердентальна гігієна; інтерпроксимальний простір; мікробна біоплівка; профілактика захворювань тканин пародонта

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

11. Mazur P, Savychuk N, Mazur I. A risk factor for the progression of periodontitis. *Int Dent J*. 2024;74(1):S18-S19.

<https://doi.org/10.1016/j.identj.2024.07.625>.

Ключові слова: метаболізм кісткової тканини, фактори ризику прогресування періодонтиту, підлітки, цукровий діабет 1 типу.

12. Мазур П. Здоров'я ротової порожнини в дітей і підлітків із цукровим діабетом 1-го типу. *Oral and General Health*. 2025;6(2):106–107.

<https://doi.org/10.22141/ogh.6.2.2025.243>

Ключові слова: Здоров'я ротової порожнини, діти, підлітки, хвороби пародонта, цукровий діабет 1-го тип.

9. Впровадження наукових досліджень у практику.

На основі отриманих наукових даних впроваджено в навчальний процес нові підходи до діагностики, лікування та профілактики хвороб пародонта у дітей, молодих осіб та дорослих з супутнім цукровим діабетом 1 типу. Результати дисертаційного дослідження впроваджено в навчальний процес на кафедрі терапевтичної та дитячої стоматології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, кафедрі терапевтичної стоматології Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського, кафедрі стоматології ДЗ «Луганський Державний медичний університет», ДУ «Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії НАМН України». Рання діагностика та превенція ХП, що впливає на основні хворобомодифікуючі чинники, призводить до кращого довгострокового прогнозу перебігу, стабілізації здоров'я ясен.

В практичну охорону здоров'я впроваджено лікувально-профілактичний комплекс заходів забезпечує ранню діагностику та лікування ХП, у дітей і молодих людей із супутнім захворюванням на ЦД1 та має терапевтичні переваги, а саме використання менш інвазійних простих та ефективних методів лікування, запобігає прогресуванню ХП, зменшує ризик втрати зубів та позитивно впливає на перебіг ЦД1. Комплекс лікувально-профілактичних заходів спрямованих на збереження здоров'я ясен покращує ментальне здоров'я. Попередження передчасної втрати зубів запобігає розвитку адентії й необхідність використання протезів, що покращує якість життя.

Отримані результати дослідження дозволяють включити методи прогнозування перебігу, лікування й профілактики хвороб пародонта до стандартів надання медичної та стоматологічної допомоги пацієнтам з ЦД1.

10. Апробація результатів дослідження.

Основні теоретичні положення та практичні результати дисертаційної роботи доповідались та обговорені на науково-практичних конгресах, симпозіумах і конференціях: на науково-практичній конференції «Стоматологічне здоров'я та якість життя», м. Київ, 11 квітня 2024 року; на Світовому конгресі стоматологів (FDI), м. Стамбул, Туреччина, 14 вересня 2024 року; науково-практичній конференції з міжнародною участю «Інноваційні технології в сучасній стоматології», присвяченій 80-річниці з нагоди заснування Івано-Франківського національного медичного університету, м. Івано-Франківськ, 14 – 15 березня 2025; науково-практичній конференції «Інтегрована медицина та стоматологія. Стоматологічне здоров'я та якість життя», м. Київ, 10–11 квітня 2025 року; науково-практичній конференції молодих вчених «YOUNG SCIENCE 6.0», м. Київ, 15 травня 2025, майстер-класі для лікарів – стоматологів «Мультидисциплінарний підхід в діагностиці та лікуванні стоматологічних захворювань», м. Київ, 16 травня 2025; фаховій школі кафедри терапевтичної і дитячої стоматології НУОЗ України імені П.Л. Шупика «Сучасні аспекти стоматології для практикуючого лікаря стоматолога», м. Київ, 1–2 липня 2025 року.

11. Характеристика здобувача, його шлях у науці, ступінь наукової зрілості.

Мазур П.В. під час виконання дисертаційного дослідження виявив високу мотивацію та творчий потенціал до виконання наукової роботи. За високі досягнення в наукових дослідженнях Постановою президії Комітету з Національної премії України імені Бориса Патона від 05 листопада 2024 року №6 Мазуру П.В. призначено стипендію Кабінету Міністрів України для молодих вчених.

Протягом періоду навчання брав активну участь у заходах кафедри (фахові школи), університету (наукові конференції молодих вчених), входив до Ради молодих вчених, наразі – до вченої ради НУОЗ України імені П.Л.Шупика.

В дисертаційній роботі Петра Володимировича Мазура на тему: «Стратифікація ризиків, патогенетичні аспекти перебігу хвороб пародонта та їх профілактика і лікування у підлітків й осіб молодого віку з цукровим діабетом 1 типу» представлено теоретичне обґрунтування та нове розв'язання наукового завдання діагностики, профілактики й лікування захворювань пародонта у пацієнтів з цукровим діабетом 1 типу на підставі проведених клініко-лабораторних досліджень основних показників здоров'я ротової порожнини та ясен, молекулярно-генетичного аналізу предикторів патологічних змін, вікових особливостей та запропоновано таргетний підхід до профілактики й лікування ХП з модифікацією чинників ризику формування і прогресування періодонтиту.

Проведене наукове дослідження відповідає спеціальності 221 «Стоматологія» сприяє забезпеченню впровадження міждисциплінарного підходу у вирішенні питання діагностики, лікування та профілактики стоматологічних хвороб у дітей та молодих людей з цукровим діабетом 1 типу.

Мазур П.В. зарекомендував себе як людина з науковим мисленням та глибоким розумінням клінічної стоматології, високою ерудицією та досвідом, що дозволяє вважати його фахівцем із спеціальності 221 «Стоматологія».

Висновок

Враховуючи актуальність теми дослідження, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, впровадження їх у практику, достатню повноту викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях, відповідність роботи вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановами Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 та Наказу МОН України від 19.08.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», рекомендувати дисертацію Мазур Петра Володимировича на тему: «Стратифікація ризиків, патогенетичні аспекти перебігу хвороб пародонта та їх профілактика і лікування у підлітків й осіб молодого віку з цукровим діабетом 1 типу» до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії із спеціальності 221 «Стоматологія».

Головуючий на засіданні фахового семінару,

д.мед.н., професор, завідувачка
кафедри ортодонтії
НУОЗ України імені П. Л. Шупика

Мирослава ДРОГОМИРЕЦЬКА

Рецензенти,

к.мед.н. доцент кафедри
терапевтичної та дитячої
стоматології НУОЗ України
імені П. Л. Шупика

Лариса КОРНІЄНКО

к.мед.н., доцент кафедри
ортопедичної стоматології,
цифрових технологій та
імплантології,
НУОЗ України імені П.Л.Шупика

Василь ПЕХНЬО

Секретар фахового семінару,
к.мед.н. доцент кафедри
терапевтичної та дитячої
стоматології
НУОЗ України імені П. Л. Шупика

Елла ПАВЛЕНКО